

כוח עליון התערב

הופיע שוטר בביתה, הביא עמו צו הדורש ממנה לקחת את ילדה מבית-החולים. דבורה סרבה, הועמדה לדיון. היה זה מחזה מרעיד: משפט האם האומללה, שהופיעה בבית משפט השלום התלאביב ללא עורך-דין, מחוסר אמצעים, הטיחה את כל האשמה כלפי החברה.

„כיצד תתאר לעצמך, אדוני השופט, את תגובתה של בתי בת החמש, לעובדה הטרדנית? האם אין זה איבוד לדעת אתי וארוך, לגדל ילד דפקטיבי בחדר צר, בין אנשים בריאים? בעלי ואני סבלנו רבות בחיינו, איש לא יגזול מאתנו את האושר המינימלי שנתור לנו!“

עדים רבים הביאה התביעה, ביניהם אחות, רופא ונציגת מוסדות עזרה. כולם הביעו את הדעה כי הילד עלול ליהנות, יותר מבכל מקום אחר, בחיק אמו. רופא הוסה ד"ר מייזר היימן, אמר שאמנם היה רצוי לסדר את הילד במוסד מיוחד, אלא שמוסד כזה חסר, לצערנו, בארץ. על כל פנים היה זה עולל להשאירו בבית-החולים. הוא הביע את דעתו כי הילד מסוגל להתפתח, אם הוא מסוגל עוד להתפתח, רק בטפול אבי-סוגל.

צעקות לב - דבורה היתה צעבנית מדי מכדי שתשמע את עדותיהם של אחרים, היה קל מאד לאנשים ל"הביע דעות פסיכולוגיות כאשר הענין לא נגע בבשרם.

היא אהבה את בנה. ויתורה עליו היה מספיק כדי להביא עליה סבל רב. עתה באו אנשים אלה והטיפו לה מוסר, כי עליה לגדלו בכל זאת. זה היה כבר יותר מדי. דבורה התפרצה כמה פעמים בצעקות קורעות-לב, שהרכינו את ראשיהם של הנוכחים באולם.

השופט ישעיהו הראל הרגיע אותה. בפסק-דינו הסביר כי מבחינה אנושית הוא מכין את רגשותיה של האם האומללת. הבעיה אינה רק של דבורה שטריויזמן, אלא של אמהות רבות. אולם פתרונה לא נועד לבית-המשפט אלא למוסדות ממשלתיים, החייבים להקים, בכלל ארץ תרבותית אחרת, מקום מתאים לילדים מפגרים בגיל רך כזה. „החוק אינו משאיר לי ברירה“, סיים השופט, „אלא להרשיע את הנאשמת“.

הקנס שהוטל על דבורה: 50 ל"י. במקרה שלא תוציא את בנה מבית-החולים תואשם שוב.

פתרון משמים - דבורה החליטה להילחם. בעזרת עורך-דין שלחה מכתב ארוך אל אשת נשיא המדינה ואל ראש עיריית תל-אביב, הסבירה בו את רקע הפרשה הטרדנית, את ההלבטיות, מצבה הגופני והרוחני הקשה שהביאה להת"לסחה המכרעת.

הבעיה האנושית הכאובה, שנדושה משך שנים רבות בהרבה ארצות ומצאה שם את פתרונה, טרם נפתרה בישראל. במקומה של דבורה שריויזמן עלולה להיות, מחר, כל אשה אחרת. אחרת תלחמנה כפי שעשתה זאת דבורה. אחרת תכנענה לגורלן, עלולות להרוס על ידי כך את חייהן וחי משפחותיהן.

דבורה שטריויזמן שילמה קנס עבור העבירה שביצעה. בפני עמדה שוב הבעיה: מה לעשות בילד? לפני שבוע נפתרה הבעיה, עלידי התערבות ישירה של כוח עליון. לא היתה זאת מדינת ישראל, אלא ריבון העולם. הילד מת בבית-החולים מדלקת הריאות.

בטנה, לחזור לביתה. לאחר זמן מה נתברר הכל. הילד החל מראה סימני פיגור בולטים, בגיל של כמה חודשים לא היה שונה כמעט, בהתפתחותו השכלית, מעת היותו בן כמה שבועות.

לא מקום מתאים - חדשים אחרים לאחר ששהה התינוק בבית הרגישה דבורה כי הילד אמנם מפגר, לבד מהמחלות שפקדו אותו בזו אחר זו. כאשר החל סובל מדלקת הריאות, הביאה אותו דבורה לבית-החולים העירוני ברחוב בלפור, שם נקבע סופית כי לילד אין תקנה.

דבורה היתה אויבת עצות. ככל אם, אהבה את בנה בכל מאודה. אולם גידול ילד דפקטיבי בחדר צר היה הורס את



דבורה שטריויזמן ובתה „איש לא יגזול מאתנו...“

חיי כל המשפחה. היא נשלחה לכמה מוסדות לשם טיפול בעניניה. הגיעה לבסוף למשרד העזרה הסוציאלית. לאחר בדיקת מצבה הכלכלי והבריאותי הובטח לה כי הענין יסודר בהקדם. אולם הדבר נמשך זמן רב מדי, דבורה נתבקשה שוב ושוב לסור לבדיקות רפואיות כדי לחדא אם אכן לא תוכל, במצב הנוכחי, לגדל את ילדה.

רופאי בית החולים היו מודאגים. לא היה זה שמונה חודשים בחדסה. ביותר לחינוך המפגר, ששכב בין חולים. להם היה ברור כי יש להעבירו במהרה למקום אחר. הם דרשו זאת מדבורה. היא סרבה, הסבירה את נמקה ההגייוני.

תאר לעצמך, אדוני... - באחד הימים, לפני חדשים,

הגיע דהר במהירות מסחררת לכותן שער המחנה. שני חיילים אמריקאים, שעדיין לא היו בוטחים כל כך, החזיקו את אצבעותיהם על ההדק. אולם השער היה פתוח לרווחה, ושום חייל גרמני לא נמצא בו. האמריקאים לא נתקלו בכל התנגדות, למרות שאלפי בני אדם נכחו במחנה. ההתנגדות לא היתה כלל, גם לו רצה משהו להתנגד. כי בני המחנה לא היו אלא שלדי עצמות, שטעמו את ארוחתם ההגונה האחרונה בדיוק לפני חמש שנים.

היפולרוך, מתנה ההשמדה הנאצי בגרמניה, היה אמנם ח"י. אולם לא די חי וחזק כדי שיהיה מסוגל להקביל בהת-רגשות של שטחה את החלוק המשתר של הצבא האמריקאי. דוקא באותו רגע כלו כל הכוחות. עם השחרור התנדף כאילו מאליו גם רצון הנקמה. המחשבה שהכל היה כבר מאחוריו כינסה כל אדם בתוכו. האנשים שכבו כמעט ללא נוע, רצו לנוח.

העצבים התרופפו - אותו רגע סבר כל אחד מהני-צוליה כי העתיד צופן בתוכו שושנים חרודות. אולם עד מהרה נתברר כי הפצע היה עמוק מדי, השאריות סימנים ניכרים שלא נרסאו עד מהרה. רבים נשארו בעלי מום, אחרים היו מוועזעים מכדי להתחיל בחיים תקינים.

דבורה שטריויזמן (21) היתה אחת מאלה שעצביה נת-רופפו. גם בתי-הבראה, אליהם נשלחה, לא עזרו לה במידה מספקת כדי לשחררה מהוועזוע. הוריה, משפחתה, מלבד אחיה, נטבחו עוד בהונגריה, מולדתה. דבורה היתה צעירה או, חוקה ומסוגלת לעבוד. היא נשארה בחיים. המבוגרים והזקנים היו מיותרים. הם הושמדו.

עתה היה עליה להתחיל בחיים חדשים. מראה פניה לא היה עוד צעיר כגילה, עצביה היו חלשים כשל אדם זקן. דבורה הכירה את שלמה, גבר גבה-קומה, שבילה גם הוא את שנותיו הטובות ביותר במחנות הנאצים. הם נישאו, עב-רו לאיטליה, ושם, בסתר, עלו על אנית המעפילים וניווו. כאשר דרכו מעפילי האניה הבלתי-לגיטית על חוף הארץ, מצאו שוב את עצמם בתוך חבית אבק שריפה. מלחמת השחרור החלה, וקולות הנפץ לא היו זרים להם כלל.

תינוק קר מדי - בחדר קטן וצר, בשכונה הערבית לשעבר, סומיל, בצפון תל-אביב, ילדה דבורה את בתה רבקה. מצבה הכלכלי של המשפחה לא היה מזהיר. שלמה היה צבע לפי מקצועו, השתכר רק כאשר מצא עבודה. עובדה זו עדיין לא היתה בכוחה מכשול להרחבת המשפחה. דבורה קריה, ילדה לפני כשנה בן בבית-החולים העירוני שבי-

בעת הלידה עדיין לא הרגישה דבורה בכל דבר בלתי-רגיל. אולם עד מהרה התברר לה כי משקל הילד היה רק 1300 גרם, וכי הוא זקוק לטיפול מיוחד. דבורה היתה גר-גשת ועצבנית, הגם שדעה שמקרים כאלה קורים לעתים, וכמעט תמיד יוצא התינוק בריא ושלם. אלא שתקוה זו נת-בצרה. הרופא, לאחר ימים ספורים, אל מטהו, הודיע לה בצער כי התינוק זקוק לטיפול ממושך יותר מאשר חשבו, ישאר בבית-החולים.

לדבורה לא נותרה ברירה אלא להשאיר שם את פרי

תחבורה

פיקוח תנועה דוחה שבת

כאשר החל, לפני שלש שנים, אברהם קריניצי, ראש של רמת-גן, לבנות את ה"איצטד הענק בסמוך לירקון היתה המטרה היחידה לפניו: לסיים במהרה את העבודה הגדולה. כמה אניות שנשאו מאות ספורטאים למכביה הולישית היו בדרךן לישראל. היה עליו לתחר נגד הזמן. הוא ניצח. שעה אחת בלבד לפני הפתיחה החגיגית טיחה הלבנה האחרונה, האיצטד הוולסם. הכל חייכו אותו המאושר, פרט לכמה קציני משטרה ה"תנועה, שעמלו משך שעות להשליט סדר בין מאות כלי הרכב שנועו בערבוביה מש"ועת לבואות האיצטד ובכביש, לא מצאו את חלליות בתוך המולה שהשתררה.

היתה זו רק התחלה לתקריות דומות. מאז הפך כל פיקוח גדול במקום זה לכשלון חרוץ. מגני הצבא, החרויות כדורגל וכי-נוסים, גרמו סבל רב לציבור וקאל ראש כרוני למשטרת התנועה. מכוניות של ראש הממשלה נתקעה פעם בתוך התנועה הס"א, אנת, השליצה בריטי אחר במחצית השעה, וקבוצת הכדורגל הסקוטית דאנדי הגיעה ב"דוך נס ובאיחור של שעה שלמה למשחקיה.

פיקוח לשניים - במפגן יום העצמאות האחרון ביכרו אלפי תל-אביבים ללכת בגלל לבתיהם. האוטובוסים חזרו וריקים לאחר שעות באין יכולת לווז ממקומם. לפני שבועות ספורים קמה ועדה שכללה את יוצגי משטרת התנועה, המפקח על ה"תעבורה בדרכים והמהנדס העירוני של רמת-גן. על שולחנה היו מונחות הצעות משטרת התנועה שמטרתן היתה להסיר את ולתמיד את המכשול המביש, להקים כמה כבישים נוספים, לבנות מדרכות בצידו הכביש ה"ראשי כדי שהולכי הרגל לא יסריעו למהלך תנועת המכוניות. לאחר כמה דיונים הוחלט

כי יש לגשת מיד לעבודה הדוחקת ביותר: סלילת כביש רחב מהלגיבורים שעל כביש פתח-תקוה אל האיצטד. סלילת כביש זה עמדה לפתור את הבעיה העיקרית: פיצול התנועה לשניים, הקלת העומס על הכביש הראשי.

כאשר פנתה הועדה אל יצחק גרשטנקורן, ראש עיריית בני-ברק, שעל אדמתה צריך היה לסלול את הכביש, קיבלה תשובה חד משמעית: „על אדמתי לסלול כביש שיחלל את השבת? לא ולא!“

הוא שכח רק כי קריניצי הוכיח בעבר לא פחות אריקות, נעל את שערי איצטדיונו בשבת.

חינוך

רעיון ללא ריח

באולמות הגדולים של מחנה אלנבי, ש"הועמדו לרשותם, רקדו סטודנטים וסטודנ"טיות, הבושים כובעי-ג'יר בצבעונים, סיימה את יום הסטודנט (העולם הזה 812). לפני ה"אולם התהלך בחור רזה נמוך-קומה ומזהיר-תנועות, ששמו ידוע לכל ילד בארץ. חיים יפן כרת כובעו האדום, עכיד במוחל רעים

גרה לרעיון, המחנה, בו רקדו הסטו"דנטים. הוא נטע בלבו של חפר את המחש"בה שכן קבור כלב השינות הסטודנטים. מדוע לא יעמידו לרשות הסטודנטים את אחד המתנות באיזור ירושלים, שאין בו צורך? הסטודנטים מעיטי היכולת (והוסר יכולת הפך שם גרף לסטודנט בירושלים) יוכלו ל"גור בצוותא במחנה, להתבודד עם ספריהם, לפתח חיים חברתיים של נוער אקדמאי אמי"ן, במקום לרובץ בחדרים קטנים ולשלושל 30 ל"י לחודש לכיסה של בעלת בית רודפת בצע.

בעיתו של חפר: לדאוג שהבקשה תוצג לממשלה על ידי הרוב המסא"י שוכה בבתי-

רות האחרונות, באופן ששום זכר מן הריח המפ"מי של חפר עצמו לא ידבק אליה. חכניתו עלתה יפה: השבוע ייפגשו ה"סטודנטים עם ב"י. ג"י. עצמו בענין זה.

אירגונים

על הוצאות והכנסות

במרחק שני קילומטרים מבית ההסתד"רות החדש, מתנוסס השלד הענקי של בית האיכרים החדש, ההולך ומוקם ליד הכניסה לקריה. בקרבת בית ציוני אמריקה. עוה, יעברו חדשים רבים, עד שהבנין יוש"לם וכל המוסדות הקשורים בהתאחדות ה"איכרים, כמו פרדס סינידיקט, בנק האיכרים, עמיר, התאחדות האיכרים על כל מחלקותיה. יעברו יעברו, אבל ראשי הפרדסנים לא נמ"צעו מלהזמין לשתיית „כוס מיץ“ על הפ"י גומים, את ראשי הציבור ואורחים מתוך ל"ארץ.

למרות, שהבנין החדש יכיל 137 חדר ל"משרדים וישתיך לסוג הבנינים המפוארים במדינה, לא התאפק אחד האורחים הזרים מלהעיר: „הנכם נראים כננסים מול בנין ההסתד"רות.“

„מה לעשות“, השיב אחד מראשי האיכ"רים, „אנו חיים על הכנסותינו; הם חיים על הוצאותיהם.“

משפט

כפיה או לא?

מכונית אמריקאית הדורה עברה לפני כמה חדשים ליד בית הכנסת שברמת יצחק, פ"רה של רמת-גן. כמה מאות מטרים מן ה"בנין עצרה, אדם לבוש גלימה שחורה וצלב גדול תלוי על זונה, ליווה ילדה, שישב במכו"נית, אל ביתה. כאשר חזרה המכונית באותה דרך, עברה

שוב ליד בית הכנסת, תקפזה כמה מתפללים, גרמו לנוק קטן ולחיוכו גדול בין הקהל שנחלק בדעותיו בשאלה: האם מותר למס"יגורים להכניס לחיק הנצרות ילדים יהודים (העולם הזה 780)?

אותה שאלה נשאלה בבית הדין הפתח"תקואי, כאשר הועמד למשפט יוסף אנטמן (55), שהואשם בהכאת הכומר הקתולי אירלנד"י ויאלה, מהמיסיון הצרפתי ביפו. שלוש ה"אשמות שהוקראו בפניו היו: (א) הכאת אדם. (ב) גניבת כסא. (ג) גרימת נזק לאותו כסא.

התובע חרג הפעם מהמסגרת הצרה של האשמות הרשמיות, העיר כי עצם המעשה הוא כפיה דתית מבישה, מזיק לשמה הטוב של המדינה. דבריו אמרו בטון שלמה ה"טב כסגנונו של משרד החוץ, שהתעניין בתיק זה מפאת חשיבותו.

הסניגור, עורך דין שמואל תמיר, השיב ב"אותה רוח, טען כי לאחר השמד הגדול ב"אירופה תחשב, לדעת רבים, לכפיה דתית העובדה, שמסייונרים מנצלים את המבוכה ואת המצוקה הכלכלית הקשה של כמה מש"פחות, ולאחר הבטחות, הם הופכים אותם לנוצרים טובים, וכל זאת דווקא לעיני מת-פללים יהודים.

„לדעתי“, סיים עורך הדין, „לא היתה כאי כפיה דתית מצד הנאשם, אלא שוחד דתי מצד המיסיונר.“

השופט של החלה ביותר מהיכולת העק"ה (המשך בעמוד 14)

הארץ

„הנאשם עמד בתאמתא הנאשם ורעד מפחד.“

אברהם זיידמן, תל-אביב והוא רררעד ננונורא.